

De grens van het Romeinse Rijk

De limes (Latijn voor 'grens') is de aanduiding van de grens van het toenmalige Romeinse Rijk. Die liep van de Noordzee langs de Rijn en Donau naar de Zwarte Zee. Meer naar het oosten volgde de limes de Eufraat (vanaf de tijd van keizer Septimius Severus de Tigris); in het zuiden vormde de Sahara een natuurlijke grens tegen invallen.

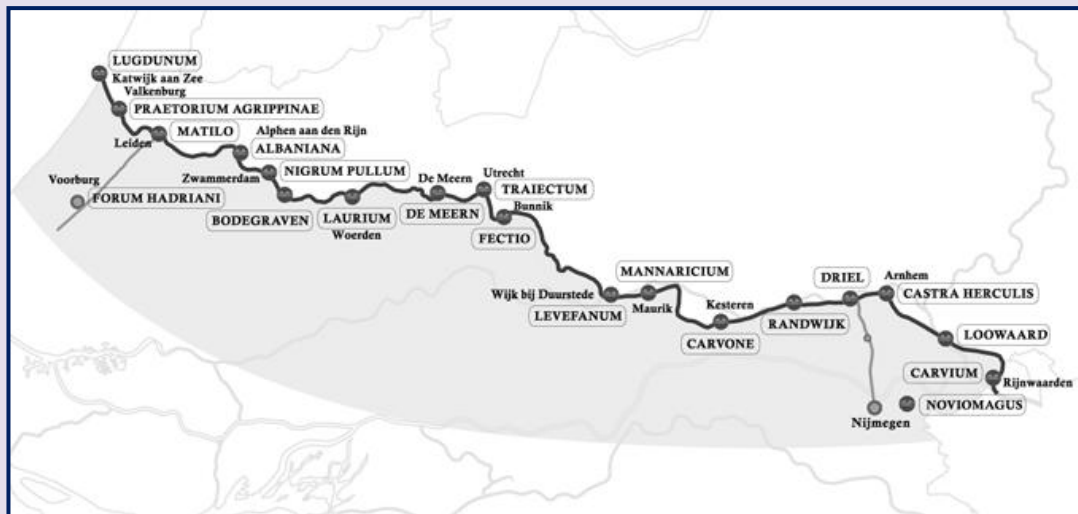
De limes is ontstaan toen de Romeinen in 47 NJ definitief van de verovering van Germania afzagen. Belangrijk daarbij was de Varusslag in 9 NJ in het Teutoburgerwoud waarbij drie Romeinse legioenen in een hinderlaag werden afgeslacht. Op bevel van keizer Claudius I trokken de Romeinen zich terug op de Rijn, die de grens werd. Daarbij speelde ook een rol dat bevoorrading van de legioenen via de Rijn aanzienlijk eenvoudiger was vanuit het centrum van het Rijk dan via de Elbe.

In Nederland werden langs de Rijn circa twintig forten gebouwd. Aan de weg lagen wachttorens waarvan de onderlinge afstand zodanig was dat men van de ene naar de andere wachttorens lichtsignalen kon afgeven

Bij de Bataafse Opstand van 69-70 werden veel forten in brand gestoken. Na de opstand zijn ze weer opgebouwd. Een volgende bouwphase lijkt rond 200 te hebben plaatsgevonden, toen de versterkingen werden herbouwd uit steen. Verwoestingslagen suggereren dat de limes rond 240 is bezweken, werd hersteld, en opnieuw bezweek rond 258. Dat wordt gewoonlijk geassocieerd met een ook uit geschreven bronnen bekende Frankische inval. De Bataafse keizer Postumus herstelde de grens, die definitief bezweek toen Aurelianus in 274 het Gallische keizerrijk liquideerde. De Romeinse aanwezigheid in de vierde eeuw had een totaal ander karakter.

De namen van een aantal castella (met hun afstanden) zijn overgeleverd op de Peutinger kaart en het Itinerarium Antonini. In Nederland liep de limes langs wat nu de Oude Rijn, de Kromme Rijn en de Nederrijn is, van Lugdunum (Katwijk) naar Duitsland. Langs deze grens liep de limesweg, die ook wel de limes wordt genoemd. Hij verbond de vele castella die

langs de grens waren opgericht met elkaar. Archeologisch onderzoek maakt duidelijk dat in tijd van de keizers Traianus en Hadrianus fors is geïnvesteerd in de uitbouw en het onderhoud van de weg.

De Limesweg was de belangrijkste heerweg die door de Romeinen werd gebruikt om de vele castella langs de Limes met elkaar te verbinden. De weg liep vanuit het huidige Duitsland door tot aan Katwijk langs de linkeroever van de Rijn. Generaal Agrippa verklaarde in 19 VJ de weg een via militaris, maar behalve een militaire functie had de weg ook een belangrijke rol in de handel en de gezwinde verspreiding van nieuws. Archeologen hebben de Limesweg in Nederland tot 2009 maar liefst 71 keer aangetoond. Vooral ten westen van Utrecht. Sporen van reparaties zijn ontdekt en de reparatiejaren zijn vastgesteld op de jaren 100, 125, 168 en 225. Na het jaar 225 zijn er geen archeologische aanwijzingen meer van het gebruik van deze weg.

Met deze grenspalen wordt de limes in Nederland aangegeven.

Afbeelding van de totale grens komt van de website: www.limesdacico.ro

Afbeelding van de Nederlandse grens komt van de website: www.limeswiki.nl